

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
בס"ד, י"ח אייר התשפ"ו

חולין ה' – יהושפט ושחיטת אחאב, מומר לע"ז ולשבת, והגזירה על כותים

שאלות:

1. עורב השליך חתיכת בשר, האם מותר לאכול אותה, כמו שאליהו הנביא אכל?

שחיטת מומר לעבודה זרה, יהושפט ואחאב

הגמרא ממשיכה לברר האם יהושפט הצדיק אכל משחיטה של בית אחאב שהיה מומר לעבודת כוכבים כמו שאמר **רב ענן** בשם **שמואל**.
הגמרא שאלה בסוף הדף הקודם אולי יהושפט אכל רק מהשחיטה של אנשים שלו, ואחאב משל האנשים שלו, והגמרא מתרצת שיהושפט לא היה נבדל מאחאב ולא חשד בו, ולכן הוא בטח אכל משחיטת בית אחאב.

הגמרא מביאה הוכחה לזה מהפסוק שמתאר את המפגש שלהם: "וּמְלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשֶׁפֶט מֶלֶךְ יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ עַל כֶּסֶאָו מְלַבְּשִׁים בְּגָדִים בְּגֶרֶן פֶּתַח שַׁעַר שׁוּמְרוֹן".
הגמרא שואלת למה כתוב שהם ישבו ב"גורן", הרי שער העיר שומרון הוא לא גורן תבואה? אלא הכוונה שהם ישבו במעגל, כמו הסנהדרין שהייתה יושבת כחצי גורן עגולה כדי שהחכמים יראו זה את זה, ויוכלו לשמוע אחד את השני, בחיבה ורעות ואגודה אחת שלא חושדים זה בזה. מכאן שיהושפט אכל מהשחיטה של אחאב.

הגמרא מנסה להביא סיוע ל**רב ענן** (ששחיטת מומר לעבודה זרה כשרה) מהפסוק על אליהו הנביא: "וְהַעֲרָבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבֶשֶׂר בַּבֶּקֶר וְלֶחֶם וּבֶשֶׂר בְּעֶרְבֹי". **רב יהודה** אמר בשם **רב** שהבשר הזה הגיע מבית המטבחיים של אחאב.
אבל הגמרא דוחה את הראיה ואומרת ששם זה נעשה על פי ציווי מפורש של ד', ולכן זה מקרה מיוחד שלא מלמד על הכלל לדורות.

הגמרא דנה בזהות ה"עורבים": **רבינא** אומר שאלו היו עורבים ממש. **רב אדא בר מניומי** שאל אולי היו אלו שני אנשים ששמם "עורב", כמו שמצאנו בספר שופטים: "וַיְהִיגוּ אֶת עֹרֵב בְּצוּר עֹרֵב".

רבינא עונה שלא סביר שדווקא שני אנשים ששמם עורב הזדמנו לשם יחד.
הגמרא מציעה עוד אפשרות, שאולי אלו היו אנשים מהמקום שנקרא "צור עורב", כמו **שרבי פדת** הסביר את הכפילות "נערה קטנה" בסיפור של נעמן, שהיתה קטנה ממקום שנקרא נעורן ולכן קוראים לה גם נערה. אבל הגמרא דוחה את זה, כי אם הכוונה הייתה לאנשי המקום, הפסוק היה צריך לכתוב "עורביים". מכאן שאלו היו עורבים ממש.

2. עוזיה לא שומר שבת, האם מותר לקנות באטליז שלו?

פסילת שחיטת מומר לעבודה זרה וחילול שבת

הגמרא מנסה להביא סיוע נוסף ל**רב ענן** מהברייתא שראינו ש"הכל שוחטין... ואפילו ישראל מומר". כמו שהגמרא דייקא בדף הקודם שערל מדובר במומר לערלות. ולכן ה"ישראל מומר" שמוזכר אחריו הוא מומר לעבודה זרה, אחרת מה ההבדל ביניהם, ומכאן ששחיטתו כשרה. אבל הגמרא דוחה את ההסבר הזה, ואומרת שמומר לעבודה זרה לא שוחט. כי עבודה זרה היא

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א חמורה, שמי שמשומד לה נחשב כמומר לכל התורה כולה, ודינו כמו גוי ששחיתתו פסולה. הגמרא מסבירה שהמומר שהברייתא הכשירה הוא מומר לאותו דבר (לשחיטה), וכמו **שרבא** אמר, שמומר שאוכל נבלות לתיאבון, אם נותנים לו סכין בדוקה הוא שוחט בה ולא מנסה לאכול איסור.

הגמרא מביאה קושיה ופרכת את דברי **רב ענן** מברייתא שדורשת את הפסוק בקרְבן עולה: "אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן לִדְ"ו. מְכֶם" – ולא כולכם, בא להוציא את המומר שלא מקבלים ממנו קרבן, והגמרא תדייק שמדובר במומר לע"ז והוא נחשב מומר לכל התורה כולה.

כי מכך שכתוב 'מן הבהמה', דורשים שאפילו ממי שדומה לבהמה מקבלים קרבן והכוונה לפושעי ישראל אפילו מזידים, כי הם חוטאים בדבר אחד לתיאבון. אבל לא מקבלים ממנסך יין לעבודה זרה, ומחלל שבתות בפרהסיא.

הגמרא מדייקת מתוך שהברייתא אמרה שמקבלים מפשעי ישראל קרבן, אבל לא ממשומד, סימן שהמשומד הזה הוא מומר לעבודה זרה וכמו מחלל שבת הוא נחשב כמומר לכל התורה כולה, ושחיתתו פסולה, ובזה נדחו דברי **רב ענן**. מחלל שבת נחשב חמור וכופר כי הוא מעיד שקר ש-ד' לא שבת במעשה בראשית.

הגמרא בהמשך הדף שואלת למה המילה בהמה נחשבת לגנאי? הרי **רב יהודה** אמר בשם **רב** על הפסוק "אָדָם וּבְהֵמָה תֹּשִׁיעַ ד'", שאלו אנשים חכמים שמתנהגים בענווה כמו בהמה. הגמרא עונה ששם המילה "בהמה" מופיעה בצמידות למילה "אדם", ולכן זה שבח, אבל כאן המילה "בהמה" מופיעה לבד וזה סימן לגנאי.

הגמרא שואלת הרי מצאנו מקורות אחרים בברייתא הבאה, שלא מקבלים קרבן חטאת ממשומד שהוא מומר לכל התורה,

תנא קמא לומד מהפסוק שאומר בקרְבן חטאת 'מעם הארץ' שזה מיעטו שממעט משומד, ובשם **רבי שמעון** למדנו שמומר לעבודה זרה פסול לשחיטה מהפסוקים של קרְבן חטאת בפרשת ויקרא 'אשר לא תעשינה בשגגה ואשם' ומיד בפסוק הבא 'או הודע אליו חטאתו', שרק מי 'ששב מידיעתו מביא קרבן חטאת', כלומר, רק אם היו מודיעים לו והוא לא היה עושה את החטא הוא זכאי להביא קרבן, ממילא מומר לע"ז לא מביא קרבן. **רב המנונא** מסביר שיהיה הבדל בקבלת קרבן בין **ת"ק לרבי שמעון**, במומר לאכול חלב שהביא קרבן על אכילת דם כי לדעת **רבי שמעון** הוא 'שב מידיעתו'.

הגמרא מתרצת שצריך את כל המקורות גם בקרבן חטאת וגם בקרבן עולה ללימוד הדין הזה, כי יש להם מאפיינים שונים, של חובה בחטאת ומתנה בעולה.

3. האם אפשר לאכול משחיתת שומרונים, אם הם אומרים שיש להם מסורת ארוכה לכך?

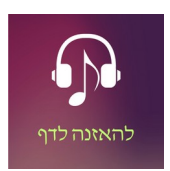
גזירת רבן גמליאל על שחיטת כותים

רבי חנן אמר בשם רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי בשם בר קפרא: שרבן גמליאל (בנו של רבי) ובית הדין שלו נמנו, אחרי שנכתבה משנתינו, ואסרו את שחיטת הכותים לגמרי.

רבי זירא שאל את רבי יעקב בר אידי: אולי האיסור הוא רק במקרה שישראל לא עומד על גביו?

הדף לע"נ
אמור"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

רבי יעקב בר אידי ענה לו בתמיהה: הרי בשביל מקרה שאין ישראל עומד על גביו לא צריך גזירה מיוחדת, הרי הם לא מאמינים ב'לפני עוור' כמונו. ברור שהם אסרו את השחיטה גם כשישראל משגיח.

והגמרא מנסה לברר האם **רבי זירא** קיבל את התשובה שהגזירה היתה גם כשישראל עומד על גביו.

הגמרא מביאה עדות ש**רבי אסי** ראה את **רבי יוחנן** אוכל משחיטת כותי (כשישראל עומד על גביו), וגם **רבי אסי** בעצמו אכל.

ורבי זירא תהה על זה: האם הם לא שמעו על הגזירה של **רבן גמליאל**? והוא מסיק שהם שמעו אבל לא קיבלו אותה להלכה.

ברור לו שהם שמעו, כי אם הם לא שמעו, ואילו היו שומעים היו נזהרים, הרי ד' לא מביא תקלה לידי צדיקים. שאם אפילו לידי הבהמות של הצדיקים (כמו החמור של **רבי פנחס בן יאיר**) ד' לא מביא תקלה, אז בטח שלא לידי הצדיקים עצמם. לכן, אם הם אכלו, זה אומר שהם לא קיבלו את הגזירה החדשה והמשיכו לסמוך על השחיטה של הכותים.

מכאן הגמרא מסיקה ש**רבי זירא** קיבל את התשובה של **רבי יעקב בר אידי** שהגזירה היא גם בישראל עומד על גביו, אחרת הוא היה מתרץ, ש**רבי יוחנן** קיבל את הגזירה, אבל הוא סמך על כך שישראל עומד על גביו, ועל זה אין גזירה.